

REFERAT Økonomiudvalget 2022-2025 d. 08-09-2022

Mødedato Torsdag d. 08. september 2022 kl. 15:30

Mødested D.3.39

Indholdsfortegnelse

1. behandling af budget 2023-26.....	3
--------------------------------------	---

Punkt 165: 1. behandling af budget 2023-26

00.01.00-S55-2-21

Resume

På byrådets budgetseminar den 1. september 2022 blev basisbudget 2023-26 gennemgået - herunder de vigtigste forudsætninger. Med udgangspunkt i de beskrevne forudsætninger viser resultatet, at der i budgetperioden 2023-26 er et gennemsnitligt råderum - før reservationer - på 22,4 mio. kr. og et varigt råderum på 23,3 mio. kr. i 2026 og frem. Medtages de reservationer, som forvaltningen har peget på vedrørende kollektiv trafik og socialområdet, er det gennemsnitlige råderum på 9,4 mio. kr. og det varige råderum på 13,3 mio. kr. i 2026 og frem. Herudover er der i basisbudgettet indarbejdet en anlægspulje på 30,8 mio. kr. i 2026 som endnu ikke er udmøntet ligesom. Desuden er der modtaget 13 mio. kr. i lånedispensation i 2023 som ligeledes kan indgå i råderummet efter fradrag af tilhørende ydelse (0,7 mio. kr. årligt i 2024 og frem).

Budgetmaterialet er sendt i høring i perioden 2. september til 14. september 2022, således at de afgivne høringssvar kan ligge klar til byrådets 1. behandling af budgettet den 15. september 2022. Budgettet 2. behandles i økonomiudvalget den 6. oktober 2022 og i byrådet den 14. oktober 2022.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til økonomiudvalget,

1. at basisbudget 2023-26 fremsendes til byrådets 1. behandling.

Beslutning

Godkendt.

Sagsfremstilling

Budgetmaterialet indeholder en lang række forudsætninger som er oplyst i hovednotatet om basisbudgettet (og beskrevet nærmere i det uddybende notat). Blandt de vigtigste kan nævnes følgende forudsætninger:

- **Effektiviserings- og besparelseskra**v: Der er udarbejdet et samlet effektiviserings- og besparelseskatalog på 17,4 mio. kr. i 2024, 34,8 mio. kr. i 2025 og 52,2 mio. kr. i 2026. Disse beløb er indarbejdet i budgettet (under konto 6) og er således anvendt som finansiering. Hvis der politisk fjernes forslag fra kataloget, skal det som udgangspunkt erstattes af et andet forslag med tilsvarende økonomisk virkning - alternativt vil det medføre en reduktion af det opgjorte råderum.
- **Befolkningsudviklingen**: I basisbudget 2023-26 er der forudsat valg af statsgaranti (herunder det statsgaranterede folketal) for 2023. I overslagsårene 2024 og frem anvendes kommunens egen prognose, der ligger en del over fremskrivningen fra Danmarks Statistik. Hvis det viser sig, at væksten afviger fra kommunens egen prognose kan det medføre betydelige ændringer i kommunens økonomi. Færre indbyggere end forudsat vil indebære en forværring af økonomien og omvendt, hvis der kommer flere indbyggere.
- **Kompensation for demografi i overslagsår**: Kompensationen for det demografisk betingede udgiftspres i kommunerne forhandles traditionelt kun for budgetåret. KL har derfor ikke forudsat en yderligere kompensation i overslagsårene i den tilskudsmodel som anvendes i budgetlægningen. Det vurderes dog realistisk, at kommunerne også vil blive kompenseret fremadrettet. Derfor er der i basisbudgettet - i lighed med sidste år - indregnet en forudsætning om statslig kompensation til kommunerne for demografisk betingede merudgifter på 0,5 mia. kr. årligt i de kommende års økonomiaftaler. For Randers Kommune svarer det til merindtægter på 8,5 mio. kr. i 2024, 17,0 mio. kr. i 2025 og 25,5 mio. kr. i 2026. Selve kompensationens størrelse er behæftet med stor usikkerhed og beløbet kan blive enten større eller mindre end forudsat.
- **Busdrift**: Midttrafik har betydelige økonomiske udfordringer som følge af bl.a. stigende brændstofpriser. I 2022 og 2023 betyder de stigende brændstofpriser en beregnet merudgift for Randers Kommune på hhv. 9,0 mio. kr. og ca. 12 mio. kr. (udover fremskrivningen baseret på KL's satser). Det forudsættes, at merudgiften vedrørende de stigende priser i 2022 håndteres indenfor rammen afsat til kollektiv trafik - om nødvendigt ved tilpasning af driften. For 2023 og frem foreslås det, at der politisk tages stilling til, om den kollektive trafik skal kompenseres for den del af merudgifterne, som ligger udover den kompensation

kommunen har modtaget for de stigende priser - eller driften varigt skal tilpasses, så udgifterne kan finansieres indenfor det afsatte budget. På den baggrund er der i basisbudgettet foretaget en foreløbig reservation af råderummet på 12 mio. kr. i 2023 til imødegåelse af merudgifterne til kollektiv trafik. Fra 2024 og frem er der ikke foretaget en sådan reservation. Det er dels usikkert, hvorledes brændselspriserne vil udvikle sig, ligesom det fra og med 2024 - i et vist omfang - vil være muligt at tilpasse driften og skabe økonomisk balance via ændringer i køreplanerne (om nødvendigt færre køreplanstimer) indenfor den økonomiske ramme, der ender med at blive politisk besluttet i budget 2023-2026. Den kollektive bustrafik har også øvrige økonomiske problemer, som foreslås imødegået med en række forslag til at genskabe et budget i balance. Der henvises til særskilt notat om den kollektive bustrafik for en samlet beskrivelse.

- **Socialområdet:** Samlet set for socialområdet forventes socialområdets gæld primo 2023 at udgøre knap 60 mio. kr. (inkl. den allerede vedtagne gældssanering på området). I forbindelse med budgetlægningen for 2023-2026, er der udarbejdet yderligere initiativer til en økonomisk handleplan 2023-2026 på socialområdet. De udarbejdede handleplaner på området kan dog udelukkende være med til at dæmpe den fremtidige forventede vækst i underskuddet på området. På den baggrund foreslås det, at der som led i de politiske drøftelser om budgettet for 2023-2026 tages stilling til mulighederne for yderligere gældssanering af socialområdet samt muligheden for at give området et varigt løft udover det området forventes at modtage via demografimodellen. Med henblik herpå, er der foretaget en foreløbig reservation i råderummet på 10 mio. kr. årligt til socialområdet i 2023 og frem.
- **Indkomstoverførsler:** Der er budgetlagt med en uændret/svagt faldende udgiftsandel i overslagsårene. Historisk set har Randers Kommune haft en stigende andel med 2,03% i 2020, 2,05% i 2021 og forventet 2,11% i 2022. I 2023 forventes en andel på 2,08% og dernæst uændret/svagt faldende andel frem mod 2026. Realiseringen af denne forudsætning kræver fortsat stort fokus på alle målgrupper på beskæftigelsesområdet.

Som nævnt er alle øvrige forudsætninger beskrevet nærmere i budgetmaterialet.

Med udgangspunkt i de beskrevne forudsætninger viser resultatet, at der i budgetperioden 2023-26 er et gennemsnitligt råderum - før reservationer - på 22,4 mio. kr. og et varigt råderum på 23,3 mio. kr. i 2026 og frem. Medtages reservationer vedrørende kollektiv trafik og socialområdet (som beskrevet ovenfor) er det gennemsnitlige råderum på 9,4 mio. kr. og det varige råderum på 13,3 mio. kr. i 2026 og frem.

De foreslåede reservationer vedrører økonomiske problemstillinger som vurderes at være særligt presserende. Som led i den videre budgetlægning skal der politisk tages stilling til disse - herunder om reservationerne (helt eller delvist) skal udmøntes til de pågældende fagområder eller problemstillingerne skal adresseres på anden vis.

Herudover er der i basisbudgettet indarbejdet en anlægspulje på 30,8 mio. kr. i 2026 som endnu ikke er udmøntet. Desuden har I Ondenrigs- og Boligministeriet meddelt kommunen en lånedispensation på 13 mio. kr. i 2023, som ligeledes kan indgå i råderummet efter fradrag af tilhørende ydelse (0,7 mio. kr. i 2024 og frem). Som led i den videre budgetproces skal der tages politisk stilling til om lånedispensationen skal udnyttes eller ej (herunder eventuel delvis udnyttelse).

En anden post - der også skal udmøntes i forbindelse med budgetvedtagelsen - er de afsatte beløb til demografisk betingede merudgifter på serviceområderne. Disse beløb er i basisbudgettet afsat på en central konto og udgør i alt 47,8 mio. kr. i 2023 stigende til 139,2 mio. kr. i 2026. Den største del af de beregnede beløb vedrører omsorgsområdet med 26,1 mio. kr. i 2023 stigende til 90,2 mio. kr. i 2026.

Ud over notaterne der gennemgår indholdet af basisbudgettet indeholder budgetmaterialet en lang række yderligere bilag, hvor hovedindholdet er gennemgået for byrådet på budgetseminaret den 1. september. Det drejer sig om følgende materiale:

Effektiviserings- og besparelseskatalog (inkl. supplerende notat): Katalog med de konkrete forslag på de forskellige udvalgsområder til udmøntning af det effektiviseringskrav, der er indarbejdet i budgettet samt forslag der skal medvirke til at skabe balance i budgettet på socialområdet samt i Udvikling, miljø og teknik.

Oversigt over henviste sager, bevillinger der udløber samt ønsker fra fagudvalgene: Den vedlagte oversigt viser de bevillinger, der udløber i budgetperioden (samt udgiften forbundet med eventuel videreførelse af disse) og dernæst de sager, der politisk af byrådet er besluttet henvist til de kommende budgetdrøftelser. Herudover har fagudvalgene haft mulighed for at fremsende ønsker til de kommende budgetforhandlinger. De indkomne ønsker er medtaget i samme oversigt.

Socialområdet: Analyse af børnehandicapområdet (inkl. to underbilag) - besluttet i forbindelse med B2022-2025. Herudover den økonomisk handleplan på socialområdet, der beskriver en række initiativer med det formål at imødegå det stigende udgiftspres på området. De nye forslag i handleplanen er indarbejdet i ovennævnte effektiviserings- og besparelseskatalog (som 'budget i balance-forslag').

Udvikling, miljø og teknik (materialepakke): Notater vedrørende busdrift, parkering og vejrhændelsesbudget/vejafvandingsbidrag.

Kapacitetsanalyser: Vedrørende børne- og skoleområdet (herunder særskilt notat om behovet for kapacitetsudvidelse på dagtilbudsområdet - indeholdende 4 scenarier for behovet for opførelse af nye institutioner) samt omsorgsområdet - boligplan på omsorgsområdet 2023-2033 inkl. bilag med blandt andet høringssvar. Boligplanen indeholder det forventede behov for ekstra pladser på omsorgsområdet (herunder nye plejeboliger) henover de næste 10 år.

Øvrige notater:

- Notat vedrørende eventuel indførelse af en kommunal CO2-pris.
- Notat om refusion af særligt dyre enkeltsager - med forslag til fremtidig model på området.
- Forslag til ny model for regulering af budget til afledt drift på bygningsområdet.
- Notat om byggeprojekt i Dronningborg - med beskrivelse af tre forskellige varianter vedrørende hal-byggeri med tilhørende økonomi.
- Nørrevangsskolens svømmehal - indeholdende blandt andet beskrivelse af kapacitet i kommunens svømmehaller samt to forskellige finansieringsmuligheder såfremt det besluttes, at svømmehallen skal renoveres med henblik på genåbning.
- Jordforsyningsbudgettet - en nærmere beskrivelse af jordforsyningsbudgettet (grundsalg, jordkøb, byggemodning mm.).
- DM i Skills - med beskrivelse af økonomi og proces.

Budgetbemærkninger på drift og anlæg (del I):

Som noget nyt er de tidligere budgetbemærkninger opdelt i to dele, hvor del I (som er vedhæftet budgetmaterialet) indeholder en kort beskrivelse af hvert bevillingsområde, nogle hovedtal for budgettet samt en aktuel status. Del II - som bliver udarbejdet til det vedtagne budget - indeholder en mere dybdegående beskrivelse af budgettet og fagområderne. Del II har primært karakter af et internt opslagsværk for administrationen.

Basisbudgettet danner grundlag for den videre budgetlægning og kun de ændringsforslag som vedtages ved 2. behandlingen vil ændre på forslaget.

MED-systemet og høringsberettigede råd og nævn blev orienteret om budgetforslaget på onlinemøde den 2. september 2022. Høringsperioden løber fra 2. september til 14. september 2022, således at alle høringssvar kan ligge klar til byrådets 1. behandling af budgettet den 15. september 2022. Høringssvarene offentliggøres løbende på kommunens hjemmeside - dog ikke høringssvar med personfølsomme oplysninger (sidstnævnte vil kun blive gjort tilgængelige for byrådets medlemmer).

Perioden 22.-23. september 2022 er afsat til de politiske forhandlinger om budget 2023-26. Fristen for fremsendelse af ændringsforslag er den 3. oktober 2022 kl. 10.00. Den indgåede budgetaftale offentliggøres på kommunens hjemmeside sammen med eventuelle mindretalsaftaler og udtalelser fra byrådets partier/lister.

Økonomiudvalget har 2. behandling af budgettet den 6. oktober 2022 og byrådet har 2. behandling den 13. oktober 2022.

Økonomi

De økonomiske og personalemæssige konsekvenser afhænger af resultatet af de politiske forhandlinger om budget 2023-26.

Bilag

Notat om basisbudget 2023-26 (hovednotat)

Basisbudget 2023-26 (uddybende notat)

Indkomstoverførsler 2022-2026

Demografireguleringer i basisbudget 2023-26

Ændret pris- og lønskøn 2022-2026

Oversigt over henviste sager, bevillinger med udløb og ønsker fra fagudvalg

Anlægspakken - oversigter til budget 2023-2026

Forslag til ny 10-årig investeringsplan 2027-2032

Nøgletal til budgetseminar (budget 2023-26)

Effektiviserings- og besparelseskatalog.pdf

Notat - udmøntning af effektiviserings- og besparelseskatalog - uddybende notat

Underbilag dagtilbud

Analyse af forslag om CO2-priser ifm. kommunens indkøb og udbud

Økonomisk handleplan socialområdet 2023-26

Refusion særligt dyre enkeltsager - forslag til ændret model

Analyse af Center for Børnehandicap og Autisme - 190822

Bilag 1_MYNDIGHED FOR HANDICAP og Myndighedscentret.pdf

Bilag 2_Modelbeskrivelse: Sammen om familien.pdf

Notat - Økonomiske udfordringer kollektiv bustrafik

Notat Parkering

Notat - Vejrhændelsesbudget og vejafvandingsbidrag

Notat - Model for afledt drift

Boligplan 2023-2033 omsorgsområdet

Bilag til boligplanen på omsorgsområdet 2023-2033

Kapacitetsanalyse for dagtilbud og skoler 2022

Notat - beskrivelse af behov for kapacitetsudvidelse på dagtilbudsområdet B2023-2026

Notat om byggeprojekt i Dronningborg

Nørrevangsskolens svømmehal

Notat - Budget for jordforsyning 2023-2026

Budgetbemærkninger del 1

Notat til budgetbehandlingen af SKILLS 2024

Bevillingsoversigter 2023

Takstoversigt 2023